

lesz-e ugyanaz a verseny? A törpe és a sátor nem maradandó-e, csak a világ humanizálódik, már ahogy teheti.

Azám, a végső humanizálás.

Különös, igazán különös, de tiltakozó demonstráció csak akkor fenyegette a rendezőket, amikor a végsőig akarták humanizálni a versenyt. Az emberarcúvá tétel jegyében a hús-vér törpéket egyetlen, általános törpével, gipszből faragott közönséges kerti törpével kívánták helyettesíteni, mondván, így a verseny is verseny marad, s a törpék is kímélve lesznek. De ez hiba, épp ettől nem várhatunk semmi jót, mert épp a gipsztörpe ébresztene öntudatra minden törpét, talán, mert minden jelkép mégis-csak jelképez valamit. Mikor a jelképes törpe repül, akkor minden törpe egyszerre repül, egyazon időben és térben, s ha egyszerre éri őket az élmény, repülés, megalázás, akkor a következmények kiszámíthatatlanok, igaz, épp e kiszámíthatatlan következményekről van a legtöbb bizonyosságunk. Éppily helyzetekben nyilvánul meg világosan és kitapinthatóan, hogy emberarcúan még rosszabb a rossz, kilátástalanság ül a tündéarcokon.

Hát akkor baj lesz, végső lázadás?

Mit fogunk mi mondani kerekre tárgult szemekkel, magunk se tudva, kik vagyunk és miért, amikor a porondon csakugyan verseny lesz, színes, magával ragadó és a végsőig emberarcú. Mikor már törpe is dob törpét, sőt törpe ragad meg óriást a legteljesebb változás jegyében. Lesz-e indíttatásunk sátrak közti utcákból kitekinteni, s nem a tegnaphoz mérni (monolithoz), csak rácsudálkozni arra, ami előttünk zajlik: emberarcú ez itten, de mégiscsak dobálás.

Rakovszky Zsuzsa

ÁTTETSZŐ TÁRGYAK

A greenwichi ócskapiac

Varrógép nincs. A véletlen szabad-asszociációja ernyővel sítakancsot vagy golfütőt hoz össze a szabad ég alatt, folyékony, szürke felhőmassza rezeg a kancsók (Bosch-szörnyek: pusztá törzsön fél-fül, alsó ajak)

feketedő, viharvert ezüstjén szósz helyett.
Ha szétfújja a szél, az öt sor rézkilincs villogva szembejön, mint egy antik hadsereg.
Kövével fölfelé a tálcányi gyűrű, mint szikrázó ikra, sárkánygyík-keltetőtelep.

Hová viselhették – vizitbe, bálba? –
 a gombolós kesztyűt, a pille brosst?
 „A kardhal” című monográfiába
 hány évet ölhetett – ötöt? hatot? –
 a szerzője? („Türelmes hitvesemnek ajánlva!”)

Véres Mária levesestálja, Boleyn Anna
 hímfőzvénye a rivaldafénynek
 készült már eleve, nem hoz zavarba
 mint illetéktelen nézőt. Ezek, szegények
 – ez a félszemű medve, macska alakú kanna,

az égkék, jégkék, formatervezett
 gyümölcsöstál, amelybe elfelejtett
 Isten konkáv gyümölcsöt teremteni – ezek,
 a szűrős déli fény boncasztalán, lefejtve
 róluk a megbocsátó érzelmi rétegek,

a kezdet cinkos optimizmusát
 ontják még most is, itt is, mikor minden akár még
 lehetett volna jó is – mikor fenyőfaág
 alatt, vagy díszpapírból kihántott nászajándék,
 landoltak régen, otthon, gyerekkor, ifjúság,

ilyesmik. Itt, kimetszve saját történetéből
 egyéb múltak kirámolt mája-veséje mellett
 hever mind egy kupacban. Rideg szemek szüléstől
 csíkokban megrepedt bőrt latolnak, tézsa mellet,
 a gyöngédség szelektív rövidlátása nélkül.

DECLINE AND FALL

Eltűnnek majd, el fognak tűnni végképp
 az alkotmányjogi vagy hadtörténeti
 fogalmakról elnevezett mozik
 és cigaretták. El a vízművek, az ÉPGÉP,
 a takarékos életvitel előnyeit
 reklámozó gyufásdobozok. Rendre-sorra
 el a vendéglátóipari vállalat
 kerületi üzemegei, a csorba
 kávéscsészék, el a csővázás műanyag

ülőkes gnóm hokkedlik, az állott szénsavas
üdítőitalok, narancssal, napkoronggal
címkéjükön – akárha egyenlítői Nap
aszalta volna őket egyenletes fakóra,
a ragacos műmárvány asztalok. Mint a hó a
hűvösebb mikroklímán, foltokban megmarad
itt-ott, egy darabig, de mintha föld nyelte volna
el és nem az idő, áznak, lemállanak
az ünnepelve gyászolt vagy épp légből kapott
évfordulók, gyerek-, nő-, országos sportnapok
plakátjai, kiüt a rongyolt felhám alól a
korábbi réteg, a virágos ág, galamb,
számjegy alól a szüzi arcélű lányalak
(ellenpont s kárpótlás gyanánt Playboy-nyuszik dús
keble az antik ing foszlányai alatt)
eloszlik, és el a parancsuralmi klasszicizmus
egyéb termékei, koszos vasúti váró-
terem, vidéki kultúrotthonok faláról
a pattogzó monstrum freskók, a foghíjas
mozaikok, ahol kantátát kardalolva,
aratva vagy golyócsapágy-szerelve látható a
megváltását a munka s a kulturált szabad-
idő jegyében elnyert, derült emberiség. Nem
jött össze a több millió fehéregérrel
végzett kísérlet, amit vasbetonnak
éltünk, mint luftballon, egyetlen csattanással
ezer darabra megy, vagy hosszas lángban olvad
széjjel, zsugorodik görbedve – semmi másban
ugyan, de legalább az elmúlásban
rokon – tudomiséén – Rómával, Babilonnal.
Tömegtermelt tükröm, arcfrissítő zselés
tégelyem, görbe bögrém nem kerül múzeumba,
vasárnapi családot okítandó, sem én,
prezerált részeim keskeny hegedűtokba
zárva légmentesen vagy sötét háncsba csavarva
– festett frufu, golyószem –, sem az új nemzedék
erkölceit vigyázni nem kerül föl a falra
megszólalásig hú arcmásom, sőt a falnak,
a házgyári elemnek se marad híre-hamva,
a testvérvárosok nevéől elkeresztelt
holdbéli szürke csirkekelletőknek, hol a kocka-
házak kétévesen kétszerte vedlettebbek,
mint a városmag túltáplált barokkja.
Pár elfeketedett-zöldült óriási torta-
szeletnek – századfordulós középületnek
egy s mást még van esélye átvészelni, de már a
nyelv ornamentális használatára

épült falragaszok és embernyi transzparenszek
lefonnyadtak róluk, rojttá romlik a keshedt
kókuszszőnyeg, a sárgán tengődő vizipálma
kiszárad a teremből, ahol kiskosztümös, nett
tanácsi dolgozónő iktat, oktat vagy esket,
a helyiségek, ahol születve, halva, válva
előadódtunk – csak míg élünk, akik élték
őket, csak addig élnek, az emlékezet érték-
közömbös mézében mumifikálva.